

Studiereis Breisach-am Rhein – Freiburg im Breisgau – Schönau.

Soms moet men eens over de muur kijken en zich de vraag stellen : "Wat gaat er om bij onze burens ?"

Jaarlijks richt VIBE (Vlaams Instituut voor Biologisch en Ecologisch bouwen) samen met het architectuurinstituut Sint-Lucas (Gent/Brussel) een studiereis in naar plaatsen in het buitenland waar daadwerkelijk de ecologische principes i.v.m. een integrale waterscheiding, landschapszorg, natuurontwikkeling, ecologisch bouwen en alternatieve vormen van energie aan de orde van de dag zijn, m.a.w. men is het stadium van planvorming voorbij. Het gaat hier wel degelijk om planuitvoering.

Dit jaar was Baden-Württemberg ons doel (nl. Breisach).

Geconfronteerd met jaarlijkse overstromingen van de Rijn ontwikkelde men in deze deelstaat een geïntegreerd Rijnprogramma, in samenwerking met Oostenrijk en Frankrijk. Sinds 1988 wordt hieraan zichtbaar gewerkt. Uitgaande van de stelling dat de zomerbedding van de Rijn niets anders betekent dan het opsluiten van de rivier met de nodige spanningen en een mogelijke beperkte dijkverhoging kwam men tot één doelstelling : de fameuze piekmomenten van $5700 \text{ m}^3/\text{sec}$ wegwerken ! Deze piekmomenten namen in frequentie beangstigend toe van 1880 tot 1940 1 noodtoestand; van 1940 tot 2000 12 noodtoestanden. Met enorme risico's van 95 stadjes met 750 000 inwoners en meer dan 100 000 ha landbouwgrond en een potentiële schade van

6,4 miljard Euro ! Noodzakelijke maatregelen dringen zich op om het debiet van de Rijn te reduceren. Uiteraard hangt hieraan een kostenplaatje : 0,5 miljard Euro.

Uit een studie bleek dat de ecologische waarde van de Rijn van een puntengetal 25 gedaald was naar 10.

Binnen het Europese kader gaat het om een pilootproject, als voorbeeld voor de andere lidstaten waarbij de ruimtelijke planning op twee peilen steunt :

- 1e de ecologische
- 2e de economische.

De begrippen : Hochwasserschutz en natuurontwikkeling werden aan elkaar gekoppeld.

Het grote STREVEN binnen het ecologisch kader is de natuurlijke dynamiek van de Rijn weer mogelijk maken en dit door : waterbescherming, het creëren van oobossen, natuurbeleving voor de bewoners mogelijk te maken, grootschalige biotoopnetwerken ontwikkelen, zeldzame fauna en flora optimaliseren, en levensruimte scheppen voor gevleugelde soorten.

Om dit allemaal mogelijk te maken ontwierp men een raamconcept waarbinnen vooral potpolders en stuwmeren dienen ontwikkeld te worden, m.a.w. ecologische vloedgebieden (met een maximale tolerantie voor flora en fauna). Na de projectuitvoering die ondertussen volop loopt, heeft de Rijn in Baden-Württemberg een extra bergingscapaciteit van 75 miljoen m^3 ? In Breisach, het zwaarst getroffen gebied gaat het alleen al om 25 miljoen m^3 .

Binnen het totale project draait het vooral om oobossen en zilverweiden (= flora tussen keien). Afgezien van de hydrologische, floristische en recreatieve meerwaarde

zonnepanelen op de kerk van Schönau

hebben dergelijke vloedbossen nog een andere pluswaarde binnen het ecologische denken nl. de vormen toe 3x meer hout/ha/jaar wat uitermate belangrijk is wat de CO2-impact betreft. De idee dat problemen, ontstaan als gevolg van menselijke activiteiten kunnen opgelost worden door de natuur terug in te schakelen, werd door de plaatselijke bewoners als zeer aanvaardbaar beleefd. Ook zij, evenals de beleidsmakers, beseffen maar al te goed dat het de levenskwaliteit in de regio alleen maar ten goede kan komen.

Freiburg, een stad ter grootte van Antwerpen, was onze tweede bestemming. Gelegen in de Rijnvlakte werd deze stad geconfronteerd met een enorme smog en dit als gevolg haar ligging in het Rijndal (ingesloten tussen de Vogezen en het Zwarte Woud.)

Sinds 1936 kende men er "de smog" met inde jaren 70 en 80 zeer hoge concentraties. De mogelijke vestiging van een kernenergiecentrale gaf aanleiding tot een massaal protest van de bevolking met een optie voor alternatieve economische activiteiten als gevolg (op dit ogenblik : 450 ondernemingen met 12 000 nieuwe jobs).

Vanuit het beleid ontstond een discussieforum "life style" genoemd m.a.w. levenskwaliteit, onder het motto : Niet steeds meer,

ecologie

meer, meer en meer, maar BETER.

Twee belangrijke opties werden door de stadsraad als richtlijnen vooropgesteld :

1e Een drastische landschapsplanning

2e Agenda 21 ... via een dialoog met alle geledingen van de bevolking : denk globaal, handel lokaal.

Vrij vlug kwam men tot de conclusie dat, wilde men de levenskwaliteit van de stad verbeteren, men multidisciplinair te werk diende te gaan, m.a.w. gans de vernieuwing diende sociaal en ecologisch gedragen te worden.

Volks vertaald betekende dit : "Niet straffen omdat men iets niet doet maar belonen omdat men iets wel doet".

Opgebouwd van beneden af (basisbeweging) moest dit alles wel lukken;

De discussies via het forum leidde al vlug tot een andere stadsplanning ; nl. het groene lobbenmodel (= alleen uitbreiding via vinger-vormige uitstulpingen in het landschap)

De stadsgrenzen werden duidelijk afgebakend, zodat men de debieten, de mobiliteit en het afval onder controle kon krijgen.

Om de stadsmobiliteit te kunnen beheersen koos men resoluut voor het openbaar vervoer en de fiets. Met betrekking tot het probleem van de afval stelde men drie prioriteiten :

uitgebreide fietsenstalling

- a. Vermijden van afval
- b. hergebruik
- c. minimum aan restafval

Contacten werden gelegd met de middenstand, de KMO's en de scholen.

Hieruit bleek dat vanuit deze velden niets dan positieve signalen kwamen.

Meerdere engelen onder de bevolking accentueerde nogmaals de nood aan drastische ingrepen.

Een gepaste slogan luidde dan ook al vlug:

"De publieke opinie wil het !

Het beleid beleefde het als een ontwikkeling van een normaal gebeuren en "the end of the pipe solution is NO solution"

leidde tot een brongerichte aanpak met sterke resultaten. Ondanks dat het bevolkingsaantal en ook de economische activiteiten fel stegen daalde de afvalberg van 425 000 ton in 1990 tot 200 000 ton in 2000.

Ook op vlak van de CO2 emissie stak dat beleid haar nek uit en koos duidelijk voor laag-energie-gebouwen. De huizen planning gebeurt in functie van de zonnestand. Bij oudere gebouwen worden warmteverliezen opgespoord (via infra-rood) om met ecologische materialen geïsoleerd te worden (1 miljoen Euro/jaar subsidie). Nog streeft men ernaar om de CO2 emissie van een woning van 10 ton/jaar naar 3,5 ton te brengen.

Freiburg is een stad waar de mobiliteit op een drastische manier werd en nog altijd wordt aangepakt. De slogan "Freiburg fietst" liegt er niet om. De auto, die er vroeger alle open ruimte in beslag nam en

zich bumper aan bumper voortbewoog, is duidelijk op zijn retour. Intelligent omgaan met de auto is voor de inwoner van Freiburg geen losse slogan, 40 % van de bewoners hebben geen auto !

't Is bijna niet te geloven, en toch waar.

Uiteraard is daar heel wat denk- en lobbywerk aan vooraf gegaan, maar het resultaat is toonaangevend. Aan het station (centrum van de stad) staat een mobile-huis

Dit is een fietscentrum (fietsenverkoop, fietsenverhuur, fietsenstalling voor 1000 fietsen en een restaurant voor fietsers) Van hieruit vertrekken in alle richtingen 450 km fietsbanen

waarvan vele km's en eigen bedding. Zonder hindernissen en nergens contact met de auto. Fietsen in Freiburg : "Nicht nur für arme Leute" is een immens levendig gebeuren.

De stad is een fietsstad, op elk ogenblik en op elke plaats. Je gelooft je ogen niet als je het ziet. Om de stad zijn de fietsstalling overal tegenwoordig ... 8700 in totaal.

Het begrip "autominderen" staat binnen de beleidsvisie voorop en dit gebeurt door begeleidingsmaatregelen... flankeren van het autogebruik genoemd.

Auto's hinderen, zijn lawaaierig en stinken.

*ABLL*ovzw / *Sylvain Lockefeer*
Wordt vervolgd.

Het project Nieuw-Temse (ex-Boelwerf).

Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever, VZW Ecotest en VZW "Ons Streven" maken een gezamenlijk standpunt kenbaar over het project Nieuw-Temse (ex-Boelwerf).

Deze drie milieuverenigingen eisen van de overheid een minimale inspanning inzake groenvoorziening in het kader van het in ontwikkeling zijnde project "Nieuw Temse" op de voormalige Boelwerfterreinen.

Concreet eisen voormelde verenigingen dat binnen het project, groot 86 hectaren, minstens voor 10 ha openbaar groen wordt voorzien.

Gelet op de ligging van het gebied moet er naast beton en bakstenen ook voldoende aandacht zijn voor het milieu. Binnen dit nieuwe project moet er, ten voordele van de toekomstige bewoners, de centrumbewoners van Temse en de aanpalende, Cauwerburg en Tielrode, een groene long gecreëerd worden. Dit dient te gebeuren met het oog op de integratie van het project in de omliggende historische woonkernen en om een zo groot mogelijke meerwaarde voor de gemeente als geheel te creëren.

m a a t s c h a p p i j

Deze eis ligt in het verlengde van hetgeen de Vlaamse regering steeds verkondigt als beleidslijn.

Indien aan deze eis wordt tegemoet gekomen, zal er ook ruimte zijn voor een fietsvriendelijke verbinding, in een groene atmosfeer, tussen Tielrode en het Centrum van de gemeente, via de Boelwerf van weleer.

Dit project biedt aan Temse een unieke gelegenheid om in deze gemeente, structureel en dus onomkeerbaar, een groene long in te planten.

De drie milieuverenigingen durven veronderstellen dat de huidige gemeentebestuurders deze historische kans niet zullen laten liggen, en dus, als echte beleidsvoerders met een duurzame toekomstvisie, het welzijn van de toekomstige generaties Temsenars zullen veilig stellen.

Tenslotte willen de drie verenigingen hun bezorgdheid uitdrukken omtrent de reeds geafficheerde publiciteit aan de toegang van de ex-Boelwerf ter hoogte van Cauwerburg. Deze publiciteit is niet alleen voorbarig maar doet, volgens voornoemde verenigingen, ook een verkeerde indruk ontstaan over het toekomstig project. Het lijkt wel een toekomstig Disneyland aan de Schelde te worden!

De drie verenigingen zijn steeds bereid tot een constructief gesprek met het gemeentebestuur, maar vonden het de hoogste tijd (voor het te laat is) om nu reeds de publieke opinie in te lichten over deze minimale eis inzake bescherming van het leefmilieu in hartje Temse.

*Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever,
VZW Ecotest en VZW "Ons Streven"*